

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. și mai sus.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Lățirea creștinismului în periôda a treia a istoriei bisericesci.

Creștinismul strimtorat și apăsât în Africa și în Asia prin lățirea cea repede a mohamedanismului, — câștigă un însemnat teren la poporile din Europa, cari după emigrațiunea poporilor se constituiesc în state independente. În această periôdă au adoptat creștinismul: germânii, scandinavii, chazarii, bulgarii, moravii, boemii, polonii, venșii, rușii și magiarii.

a) Germânii s'au încreștinat prin monachul Bonifaciu, carele la anul 719 a fost trimis de papa Gregoriu II. spre acest scop în Germania. Împlinind Bonifaciu cu bun succes misiunea primită la anul 723 a fost chirotonit de papa Gregoriu II de Episcop, ér la anul 731 de Archiepiscop pentru întrégă Germania. Ca Archiepiscop Bonifaciu organisă biserica germână, și înființă în Fulda și o mânăstire. La anul 741 Bonifaciu fù instituit de Archiepiscop în Mainz, unde funcționă cu mult succes până la anul 752. Voind dânsul însă a încreștina pre Frisi, un popor, carele locuia în țerile de jos de astăzi, — a murit mórte de martir, omorit de păgâni la anul 755.

6) Scandinavii, și anume: danezii, norvegii și sveșii s'au încreștinat cu începere dela anul 826. Începutul pentru încreștinarea acestor poporé l'a făcut monachul Ansgar, carele la anul 831 a fost instituit de Archiepiscop în Hamburg, unde a funcționat ca atare până la anul 846. În acest an fiind nimicit Hamburgul de pagâni Ansgar și-a strămutat reședința în Bremen, unde a funcționat cu bun succes până la anul 865. Pentru succesele obținute de Ans-

gar întru propagarea creștinismului dânsul se numesce: „apostol al Nordului.“

c) Chazarii sânt un popor, carele în veacul al nouëlea a trăit în Russia de médăși și cu deosebire în Crimeea de astăzi. Dênșii au cerut dela împératul bisantin Michail III, ca să-le trimetă missionari creștini. Împératul Michail le-a trimis pre învățatul Constantin, numit în călugariă Ciril, carele a propagat creștinismul între Chazarii timp de trei ani.

d) Bulgarii sânt un popor de origine tartară, carele a venit din interiorul Asiei, și s'au așezat între Dunăre și Hem, și locuind aici între poporé de origine slavă s'au slavizat. Încă din începutul veacului al șéselea bulgarii au făcut dese invasiuni în imperiul bisantin, și au devenit o adevărată plagă pentru acest imperiu. Încreștinarea bulgarilor s'a întâmplat în următorul mod. Cu ocaziunea unui rebel dintre bulgari și bisantini o soră a principelui bulgar Bogoris a devenit prizonieră, și a fost dusă în Constantinopol, unde dânsa a învățat principiile creștinismului. După încheiărea păcii rentorcându-se în patriă, a stăriut atât dânsa, cât și monachul Metodiu, venit spre acest scop din Constantinopol, ca fratele său principele Bogoris să-se încreștineze. La început Bogoris nu se arêta aplecat a primi creștinismul. Arêtându-i însă sora sa odată o iconă, pre carea era depinsă judecata de pre urmă, și întâmplându-se în același timp în Bulgaria fómete, despre carea sora sa îi-spusesese, că este pedépsă a lui Dumnezeu, — Bogoris s'a decis a primi creștinismul. Spre scopul acesta a călătorit la Constantinopol, unde a fost botezat prin patriarchul Fotiu având de naș pre împératul bisantin Michail III, și primind în botez numele Michail. Venind acasă princi-

pele bulgar Michail a început să propage creștinismul prin preoți greci. Contra acestei intențiuni a principelui s'au răscolat fruntașii bulgari, și creștinismul s'a putut lăși numai după ce această răscolă a fost năbușită cu puterea armelor. Astfeliu bulgarii au fost încreștinați la stăruința principelui Michail prin preoți din Constantinopol. La anul 866 însă influențat de Roma, seau temându-se să nu-și perdă independența politică prin legătura bisericească cu Constantinopolul, — Bogoris a cerut dela papa Nicolae I. Episcopi latini, cari să organizeze biserica după ritul latin. Nemulțămît fiind principele cu Episcopii latini i-a dimis, și a cerut de nou preoți din Constantinopol, de unde li-s'a trimis un Archiepiscop. La anul 932 biserica din Bulgaria s'a dechiarat de biserică autocefală cu scaunul arhiepiscopesc în Ochrida.

e) Moravii s'au încreștinat prin apostolii slavilor : frații Ciril și Metodiu. Densii sânt născuți în Tesalonic, care pre atunci era un însemnat oraș comercial. Cu privire la naționalitatea acestor valoroși bărbați nu se scie, dacă au fost greci, slavi, seau români. Ceea ce-se scie, este că au fost din o familie de frunte, și au fost crescuți la curtea împărătească din Constantinopol, unde ambii și-au însușit frumoșe cunoștințe. Pentru frumoșele lor cunoștințe lui Constantin (așa s'a numit Ciril în botez) i-s'a dat numele de „filosoful.“ Ambii au intrat după terminarea studiilor în tagma monachală. La anul 863 frații Ciril și Metodiu la cererea principelui morav Rastislav au fost trimiși de împăratul Michail III în Moravia, unde au fost primiți cu multă bucurie atât de principe, cât și de popor.

Activitatea fraților Ciril și Metodiu întru convertirea Moravilor la creștinism a fost deplin succésă. Densii au predicat și propagat evangelia și au săvârșit în Moravia în limba slavă, înțelesă de popor.

Prin propagarea doctrinei evangheliei și prin săvârșirea serviciului dumnezeiesc în limba poporului, frații Metodiu și Ciril au contribuit, ca și celelalte popóre slave, și anume : Carantanii, Croații și Sârbii să adopte ritul bisericii răsăritene. Succesul grabnic obținut de frații Metodiu și Ciril este a-se atribui cu deosebire faptului, că densii au propagat cuvântul lui Dumnezeu popórelor slave în limba lor națională. Densii adecă au tradus atât sfânta scriptură, cât și liturgia bisericii orientale și cărțile bisericesci în limba slavă. În chipul acesta au isbutit densii, ca popórele slave, cari primiseră creștinismul deja dela preoți apuseni, precum : Moravii, Caran-

tanii și Croații să adopteze ritul bisericii orientale. Tot acestei împrejurări este a-se atribui, că Sârbii, cari încă primiseră creștinismul dela latini, ér în anul 827 reluară de nou religiunea păgână, să-se rentórcă la creștinism, și să între în sinul bisericii răsăritului.

Succesele obținute de frații Metodiu și Ciril întru în creștinarea popórelor slave au provocat jaluzia episcopilor apuseni din Salzburg și Passau ; și plângându-se acestia, la papa Nicolau I, că nișce călugări greci seduc creștinii bisericii apusene, Ciril și Metodiu au fost citați la Roma. Densii urmând citațiunii au mers la Roma în anul 868 — ducând cu sine ca dar bisericii din Roma reliquiile lui Clemente Romanul, aflate de Ciril la Chizari. Pre timpul când a ajuns densii în Roma papa Nicolau I nu mai era în viétă, și în locul lui fusese instituit Hadrian II (867—872). Frații Ciril și Metodiu prezentându-se înaintea papei s'au apêrat cu totă demnitatea încontra învinuirilor ridicate de numiții episcopi apuseni încontra lor ; și papa Hadrian II cu bucurie i-a absolvat de acele învinuiri.

Ciril nu mult după acesta a murit în Roma ; ér Metodiu a fost chirotonit întru Episcop de papa Hadrian II, și instituit de Archiepiscop al bisericii din Moravia cu misiunea specială primită din partea papei de a continua încreștinarea slavilor, cari încă nu adoptaseră creștinismul. Rentórcându-se Metodiu în Moravia își continuă cu succes activitatea sa missionară în Boemia, unde între anii 870—880 boteză pre principele Boemiei Berivoj și pre socia acestuia Ludmilla.

Într'aceea se întemplă, că principele morav Rastislav, protectorul lui Metodiu a fost detronat ; și urmându-i acestuia în domnie Svatopluc, — s'au început de nou persecuțiunile încontra lui Metodiu. Sub Svatopluc Metodiu a fost învinuit, că predică și oficiéază sfânta liturgiă în limba slavă, precum și că ar fi arian, deórece în simbolul credinții nu primesce adaosul „filioque“. În urma acestor învinuiri, Metodiu trebui să mērgă de nou la Roma, că să-se justifice. Și de astă data s'a apêrat Metodiu cu totă demnitatea înaintea papei Ioan VIII (872—888). Metodiu a fost întărit de nou în demnitatea sa arhiepiscopescă ; dar ca se împace partida germână, carea ridicase învinuirile încontra lui Metodiu, — i-a dat un episcop sufragane de naționalitate némț cu numele Viching. Tot de odată i-a dat papa lui Metodiu ordinul, ca pre viitoriu la serviciul dumnezeiesc să-se cetéască sfânta evangeliă în douē limbi, și anume

ântăi în limba latină, și numai după aceea în limba poporului. Viching a intrat neîntrerupt la Svatopluc încontra lui Metodiu, și după mórtea acestuia întemplată între anii 887—888 ritul oriental și liturgia slavă a dispărut din Moravia. Tot asemenea a dispărut nu mult după acésta ritul și liturgia orientală și din Carantania și din Croația, — susținându-se numai în unele comune din Dalmația și Istria.

f) Boemii s'au creștinat prin Metodin, și învțăceii lui. Dênsul a botezat, precum am amintit mai sus pre principele boem Berivoj și pre socia sa Ludmila la anul 871, — și astfel la început, și în Boemia s'a introdus ritul și liturgia slavă. Sub unul din următorii lui Berivoj în domniă, și anume sub principele Boleslav, creștinismul fû persecutat în Boemia prin reacțiunea păgână. La anul 950 însê învins fiind Boleslav într'un resbel purtat cu Otto cel mare, a trebuit să recunoscă supremația germână, și a trebuit să promoveze lățirea creștinismului. Sub influința germână, și sub influința deselor admoniări ale papilor Romei ritul oriental și liturgia slavă după timp cam de mai bine de 100 de ani dela învingerea lui Boleslav prin Otto cel mare a fost scosă din us în întregă Boemia.

(Va urma)

Religiunea în luptele Românilor.

(Continuare.)

Despre sf. Andrei ne spune meritosul nostru Metropolit Dositeiu în prológele sale, după aghiografii vechi, că a predicat la Marea Négră... în Tracia, Macedonia și sosind la Dunărea, ce-i ȃic Dobrogea și'n alte cetăți ce's pe lângă Dunărea...¹⁾ Andrei dar a trecut Balcanii și a predicat în Dobrogea și prin cetățile de pe malul drept al Dunărei, după jumătatea seculului întâi.

Apostolul Andrei a lăsat ucenici pe Andronic, Amplie și Urban, carii au continuat predicarea în Pannonia (Transilvania de astăzi) Bulgaria, Macedonia. Nicodim Aghioritul ne spune, că Amplie a fost și Episcop la Odisopol (Varna) și Urban în Macedonia. Acéstași ne spune și Maxim Episcopul Chitirilor. Este dar probat că la începutul seculului al II, când a avut loc colonisarea, creștinismul era răspândit până la Dunăre. Tradițiunea ne mai spune, că și Clement Episcopul Romei a fost exilat la Chersones, unde a predicat creștinismul. Tradiția acésta-i confirmată și de Rufin, ce a trăit în seculul al IV și Papa Zosim în al V secul. Avem dar dovadă că și peste Marea Négră s'a predicat creștinismul încă din seculul I ²⁾.

¹⁾ Prol. Luna Noem. 39.²⁾ Veđi Dositeiu, Prológele. Noemvrie 24.

Acésta era starea locurilor acestora, respectiv de ideile creștine, înainte de colonizare.

Să trecem acum la a doua cestiune, de pe timpul colonisărei nóstre prin Traian.

Legiunile Romane cu care s'a luptat Marele Traian contra Dacilor și acele pe care le-a stabilit pentru paza confiniilor Imperiului, în care intra și Dacia, erau compuse unele exclusiv numai dintre militari recrutați din Asia Mică, altele din Galia, Spania, Britania și alte localități din jurul Romei, pe unde străbătuse deja creștinismul ³⁾. Acésta-i dovada cea mai tare, că între armate, cohorte și coloniști au trebuit să fie mulți creștini, fiind-că la începutul seculului întâi, creștinismul era răspândit în tot Imperiul Roman, mai ales în părțile de unde ș'a luat Traian Coloniștii. Roma avea deja o biserică constituită ca și Orientul, și creștinii suferise deja grele persecuții; de aceea pôte s'au și distărat cu atâta grabă locuitorii din jurul Romei și de pe aiurea și au venit în Dacia, spre a scăpa de persecuțiile Imperatorilor și a-și profesa în taină și liniște în Dacia Religia lor. Tertulian să exprimă categoric: „Că sint supuse lui Christos și popórele Sarmaților și ale Dacilor și a Germanilor și ale Sciților, și multe alte popóre neștiute... In tóte aceste popóre, numele lui Christos, care acum a venit, domnește“ ⁴⁾. Istorical Filostorg 368—425, ne rapórtă ceea ce s'a întâmplat pe timpurile lui Valerian și Galian, pe la 258, din partea Goților, înainte de a ocupa ei Dacia. Că năvălind în Europa și în Asia Mică s'au întors cu mulți robi,... „carii împreună cu adunarea binecredincioșilor trăind cu barbarii, i-au convertit nu pe puțini dintre ei la creștinism și le-au pregătit mintea de a cugeta cele ale creștinilor în locul celor păgâne.“

Istorical Socrat 380—448 ne spune, că Goții în timpul de mai înainte încă au fost primit credința cea din Niceea, urmând lui Teofil, care era Episcop al Goților, fiind present și la Sinodul I, și a subscris și hotăririle ⁵⁾.

În urma acestuia Ulfila, cunoscutul învățat, a răspândit și mai mult creștinismul între Goți, ajutat întru acésta și de vechii coloniști Romani rămași în Dacia Traiană după 270, și între carii erau mulți creștini deja. Ulfila era de origine Capadocian, adus de mic ca slav împreună cu părinții săi de către Goți, în aceste locuri, în marea lor invație în Asia Mică, era local din satul Sadagolthina ⁶⁾.

Neuitatul nostru istoric Șincai, istorisind expediția lui Marcu Aureliu asupra Iagizilor, pe care-i

³⁾ Veđi A. D. Xenopol. vol. I. pag. 177—206. Idem, pag. 425—446.⁴⁾ Tertulian contra Iudeilor cap. VII între ani 160—240.⁵⁾ Ist. Bis. cartea II, cap. 41.⁶⁾ Veđi Έκκλ. ιστορία όπο Κ. Κορυόδου. pag. 410—418.

îvinge la Dunăre, apoi trecând și asupra Quasilor și d'aceștia nu departe de Pojon fu încunjurat cu totă armata sa și expuși primejdiei, dice: Că dacă n'ar fi dobândit ostașii cei creștini prin rugăciunile lor plõe și învingere, ar fi perit cu toții ⁷⁾, la care fapt adaugă: „Nici te minuna că pe vremea acesta erau mulți creștini, pentru că ostașii în rezbóele acestea, mai cu samă erau din Dacia și din părțile cele din prejurul ei“... Apoi: nu fără temeiu gândesc, că între strămoșii noștri cei de Traian purtați în Dacia, atunci încă au fost mulți creștini, care a mea ȕisă se va întări la anii viitori“ ⁸⁾.

Istoricul Nicifor Grigoras — 1295—1360 — dice: „In anul următor trimit o deputație unii din Messageți, cei de peste Dunărea, în cetatea Impăratătescă ce era a Impăratului. Limba vulgară îi numește pe acestia Alani, carii încă din vechime fiind creștini, după aceea fiind sub mâna arbitrară a Sciților, cu trupurile serveau fără voe, ér cu mintea se consumau continuu de dorul autonomiei și de eliberarea de păgâni. Deci trimit cerënd pământ îndeajuns spre locuință, mai mult de 10,000 din ei, voind să vină cu toții, dacă ar fi voia și a Impăratului“ ⁹⁾. Le Quien, în Oriens Christianus, corecteză pe Nicifor Grigoras, că faptul s'a întâmplat sub Andronic cel bătrân, probând că Alanii sêi sînt Vlahii ¹⁰⁾.

Să știe, că istoricii greci în scrierile lor adese confundă numele coloniștilor cu ale barbarilor ce predominau aceste locuri. Tot astfel susține și Petru Maior, în istoria sa bisericească (pag. 3).

Prisc ritorul, ce a trăit pe la 445, fiind trimis în misie de cătră Impăratul Teodosie la Atila, ne istorisește și modul vieței Romanilor între barbari: „Pe când era un bălcu între Scuți (Huni) și Romani, Scuții au atacat pe Romani, ér acestia ș'au resbunat, căci Episcopul din Margu a trecut în ȕinurile lor și au prădat mormintele și vistieriele cele ascunse ale Regilor lor... și cer pe Episcop spre a-l pedepsi ¹¹⁾. Erau dar în Dacia creștini necontraȕis, aceștia însă nu erau nici Goți, nici Sciți, nici Alani, ci Coloniștii lui Traian.

Marele Constantin făcënd o expediție asupra Goților și învingëndu-i, efectul a fost, că ei s'au încreștinat în masă mare, după cum afirmă Socrat ¹²⁾. Aceste sînt doveȕi istorice.

Trecem acum la altă serie de probe, estrase din viața socială a coloniștilor creștini ai lui Traian.

Doveȕi mai puternice despre existența creștinismului la Coloniștii lui Traian, avem martirii din Dacia Traiană și Aureliană.

I). Eustatie și Teopista soția sa, împreună cu Agapiu și Teopist fiii lor. Eustatie a fost renumit General Roman pe timpul lui Traian. El se numea Placida și soția sa Tatiana înainte de creștinare. Pe la 117 reintorcëndu-se în Roma plin de laure pentru victoriile lui, a fost învitat a jertfi, dar a refusat, declarând: Că victoriile le-a câștigat prin puterea lui Isus Christos și nu a idolilor. Desbrăcat de onoruri au fost aruncați în circ spre a fi sfășiați de fiare, dar ieșind nevătămați, au fost puși în o bae mare de aramă infierbântată în foc și așa ș'au dat sufletul etc. etc.

II) Pasicrat și Valention martirii, erau de loc din Dorostor sau Durostru (Silistra), au suferit martirul pe timpul Impăratului Septimius Sever, între anii 193 — 211.

III) Martirul Mercurie, mult stimat de Români ce a trăit pe timpul lui Decie și Valerian, era ca ofițer în una din Legiunile Romane, și a ajuns până la gradul de comandant Ἀρχιστρατήγος. Din fapto reiese că era dintre Coloniștii lui Traian. De și militar vrednic, era însă creștin în secret. În timpul persecuției lui Decie, fiind presupus de creștin și întrebat, a mărturisit că-i creștin. A suferit martirul la 255, legat fiind de patru stâlpi și săgetat cu cuțite, apoi întins asupra unui foc, pe care l'a stâns cu sângele lui. În fine, nevoind a sacrifica a fost transportat din Dacia Traiană în Cesaria Capadociei, de teamă de a nu se rescula armata, și acolo a fost decapitat.

IV). Quintilian, Maxim și Dada, de localitate din Osovia, au fost martirisați pe timpul lui Diocletian și Maximin la 296.

V). Nichita Martirul—ȕis și Românul de Metropolitul Veniamin. A trăit pe timpul Marelui Constantin, 330, dar dincóce de Dunărea, în Dacia Traiană. Nicodim Aghioritul dice: „Că acesta a ieșit din strălucitul neam al Goților, ce se află dincolo de fluviul Dunărei.“ Goții pe acel timp erau divisați în două regate, a lui Atanaric și Fritigern. Fritigern ajutat de armatele Marelui Constantin învinge pe Atanaric; acesta spre a-și resbuna declară persecuție asupra Creștinilor, în care Nichita este prins și nevroind a renunța la Creștinism a fost împreună cu alții aruncați în foc. Episcopul Paulin de Nola ne-a lăsat și o poemă specifică, cãntând în latinește meritele acestui mare martir.

VI). Martirul Sava Stratilat, supra-numit Gotul, a suferit, la 370, îndată după persecuția decretată de Atanaric, Regele Goților, la 355 asupra Creștinilor din Dacia Traiană, când mulți coloniști și Goți au fost martirisați. Sava Martirul, pe timpul persecuției, a predicat Creștinilor din Dacia Traiană, că acei ce vor mânca din cărnurile afierosite idolilor, nu mai pot fi considerați ca creștini. În a doua persecuție a fost constrâns să renunțe la Creștinism prin jurământ; dar el s'a înprotivit cu bărbăție. Apropiindu-se ȕiua Paschăi a voit să o serbeze la

⁷⁾ Opera citată, cart. II, cap. 41.

⁸⁾ Baronius ad annum, în Sinopsi Cronicum. Sincai pag. 13, vol. I, anul 174.

⁹⁾ Ist. Bis. cart. VI, tom. I.

¹⁰⁾ Tom. I, pag. 1348.

¹¹⁾ Priscus retor de legationibus.

¹²⁾ Veȕi Petru Maior Ist. Bis. a Românilor pag. 10.

preotul Sansala, care trecuse de frică peste Dunăre, acesta însă se duse la el și l' afla reîntors în Dacia Traiana. Atreia-și Atanaric a năvălit asupra sa cu hordele sale, l'a prins și pe Sansala, iar pe Sava l'a aruncat în lanțuri, apoi l'au întins pe o osie și l'au schingiuit totă noaptea, adoua-și l'au dus la malul riului Muzeu (Buzeu?) și l'au înecat, legându-i mânilor și picioarele. De aceea rezultă, că în secolul al IV-lea aflăm și o biserică cu ierarhie organizată în Dacia Traiană¹³).

(Va urma.)

Predică

ținută de **Georgiu Pap** preot în **Agris** în **Dumineca** lăsatului de brînză.

„În timp potrivit te-am ascultat, și în ziua mântuirii ți-am ajutat; etă acuma este timpul potrivit, etă acum este ziua mântuirii.“ II. Cor. 6, 2.

Iubiți Ascultători!

Deși în toate zilele anului ne putem întorce dela păcatele noastre, la calea cea dreaptă a mântuirii, deși fiecare și de întorcere e timp bine primit înaintea lui Dumnezeu, totuși cuvintele citate a s. apostol Pavel, mi se par a-se pot aplica mai bine la zilele sfinte ce ne stau înaintea. Suntem iubiților Ascultători la pragul postului celui mare, la pragul acelor zile de jale, cari le-au așezat s. Maică Biserica cu scopul, ca în acele zile sfinte, ferindu-ne de ori ce petreceri și desfătări lumești, prin post, prin rugăciuni, prin săvârșirea a tot felul de fapte bune prin mărturisirea păcatelor prin pocăință adevărată și împertășirea cu trupul și sângele lui Christos, să ne pregătim trupul și sufletul la mărtașa sərbătore a morții și învierii Domnului și Mântuitorului nostru Isus Christos, ca astfel să sosindu-ne și nouă mai curând ori mai târziu ceasul morții, pocăiți adevărat, să înviem cu Christos spre o viață nouă, mai bună, mai fericită, spre viața vecinică.

Un mijloc puternic de pocăință este postul, și fiind-că suntem la începutul postului mare, voiesc să vă vorbesc despre post precum și despre folosul lui, îndemnându-vă la ținerea lui.

Postul I. Asc. este o restrângere sau o înfrânare în mâncări și bături și în tot felul de petreceri, spre a ne reculege sufletesce, moralmente și trupește. Precum bolnavul trebuie să se rețină dela unele mâncări și bături, dacă voiesc să se vindece trupește, așa și creștinul adevărat în unele timpuri a le anului, trebuie să se înfrâneze și să se reție dela mâncări, bături și unele deprinderi rele, dacă voiesc curățire de păcate, însănătoșare sufletesce și căștigarea vieții celei vecinice și fericite. Postul I. Asc. e cel mai bun mijloc, spre a-ne apropria

de Dumnezeu, spre a cugeta la cele ceresci și spre a ne face vrednici de darurile cele înalte sufletești și chiar de cele temporale sau vremelnice.

Din început apropiându-se diavolul în chip de șerpe de protopărinții nostri în grădina raiului, le grăi lor: „*In care și veți mânca din dânsul, adecă din pom, se vor deschide ochii voștri și veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul.*“ Moisi 3, 5. Eva se lăsă înșelată de șerpe și Adam de Eva, gustară din pom și li se deschise ochii, însă nu a cunoscute binele și răul ca Dumnezeu, ci a vedea ticăloșia adincă, în care i-au aruncat călcarea poruncei lui Dumnezeu. Prin păcat perdură darul lui Dumnezeu, porniră patimile rele în trupul lor, fură scoși din rai și osândiți ca în sudorea feței lor să-și agonisească pâinea de toate zilele și trebuiră să guste mai târziu și ei morțea, de care înainte de călcarea poruncei lui Dumnezeu nu sciau nimic, fiind creați spre a nu vedea morțea.

Toți am păcătuit I. Asc. în Adam, toți furăm pedepsiți cu Adam, dar precum trupul săturat ne-au făcut vinovați mâniei lui Dumnezeu. așa trupul flămândit poate să ne mijlocescă ertarea lui; prin mâncare am vătămat pre Dumnezeu, prin post ne putem împăca cu Dânsul; prin mâncare am pierdut raiul, prin post îl putem erăși căștiga. Trupul a păcătuit și a adus morțea în lume; trupul să se pedepsescă, ca să ajungem eră la viață. Să pedepsim deci trupurile noastre cu post, căci el reține trupul dela multe patimi, scutindu-ne de multe rele și ajutându-ne astfel spre lucruri bune, plăcute lui Dumnezeu și folositoare nouă înșine. Urme despre întrebuintarea, ținerea și folosul postului aflăm chiar și în Test. Vechiu. Așa Moisi se pregătesce cu post de 40 de zile pentru primirea celor 10 porunci dumnezeiesci în muntele Sinai. Estira prin rugăciuni și post a mântuit neamul său de morțe; Iudita cu post și rugăciuni a biruit pre Holoferne scăpând astfel cetatea Betulia. Cu post a umblat Daniil în grăpa leilor, umblând printre lei, ca printre oi. Cu post a intrat cei trei tineri în cuptorul de foc din Vavilon și nu i-a ars văpaia cea înfricoșată a focului. Un exemplu rar de înfrânare și reținere dela toate, ne-a dat s. Ioan Botezătorul. În Test. Nou Mântuitorul Isus Christos înainte de a-și începe activitatea sa se duce în pustie, unde postesce 40 de zile, prin ce a biruit ispita diavolească, a înfrânt pre toți inimiciii săi și a învățat, că rugăciunea, postul și milostenia sunt mijlocele cele mai alese prin cari ne putem mântui. „*Postesce* țice s. Ioan Gură de aur *pentru că ai păcătuit, postesce ca se nu păcătuiască, postesce ca se primesc.*“

Postul este partea cea mai însemnată a pocăinței adevărate, căci țice Dumnezeu prin prorocul Ioilu (2, 12). „*Întorțeți-vă la mine din toate inimile voștre, cu post, cu plângere și cu tinguire.*“ E de lipsă ore să vă aduc aminte de prorocul Samuil, carele au adunat tot poporul în jurul său, și a postit în ziua aceea, și a țis: „*Păcătuit-am înaintea Domnului!*“

E de lipsă ore să vă arăt exemplul lui David, care după-ce a păcătuit, s'a înbrăcat în sac de jale și și-a slăbit trupul cu postire, mâncând cenușe în loc de pâine

¹³) Veți Istoria Mitropoliei Moldovei, pag. 15—21; idem Prológele Metropolitului Moldovei Dositeiu, idem Συναδικαστής τών δώδεκα μὴνών τοῦ ἐνιαυτοῦ ὑπὸ Νικολάου Ἀγορείου 3 volume.

și mestecând cu lacrimi bătăura sa, încât se clătinau genunchi de postire.

E de lipsă ore să vă aduc aminte cuvintele prorocului Daniil, care mărturisind au zis: „*Domne Dumne-đeu cel mare și minunat, păcătuit'am, facut'am nedreptate și fără de lege și m'am depărtat și m'am abătut dela poruncile și judecățile tale. Domne ascultă, Domne curătește, Domne ia aminte.*“ Daniil (IX. 4, 5, 19).

Din cele spuse vă puteți convinge, că postul e cel mai puternic mijloc, contra păcatelor, care le-am putea face, căci stinge focul pornirilor rele, curătește inima, luminează mintea și astfelu face, ca sufletul eliberat de cătușele trupului, să pótă implini mai lesne voia lui Dumne-đeu și să pótă sbura mai ușor cătră scopul seu măreț, adică cătră viața de veci. Mântuitorul Is. Christos înainte de a-și incepe opera cea mare a rescumpărării genului omenesc, a petrecut 40 de zile în post, ca să ne arate prin această nouă păcătoșilor, că dacă voim a urma calea mântuirii și a face fapte vrednice de viața cea fericită, se pregătim și se sfințim prin post trupurile noastre. Prin post adevărat Iubiților au ajuns sfinții lui Dumne-đeu la culmea deplinătății lor. Ilie prorocul fu răpit de viu în ceriu, pentru că și-a curățit mai nainte sufletul prin post de 40 zile. Pavel apostolul fu învrednicit a fi răpit până la al treilea ceriu, pentru că cum zice el însuș „*egise din trup*“ (I. Cor. IX, 27).

Postul ce ne stă înainte e postul cel mare, postul sfințitor Pașci, carele e sfințit prin însuș esemplul Mântuitorului nostru, și e chiar așa de vechiu ca creștinătatea, căci își trage origina dela M. Christos dela s. apostoli și a fost ținut de atunci până astăzi de toate popórele creștine ce viețuiesc pe acest pământ. „Postul de 40 zile zice S. Isidor se ține din rânduiala apostolilor în totă lumea.“ Ce privire măreță a vedé o datină sfântă ca această, trecând din vé: în vé, din neam în neam. Ce privire măreată a vedé toate popórele cădénd în același timp înaintea Tronului lui Dumne-đeu, umilindu-se sub brațul seu puternic și cercând a înblândi inima lui, a căștiga ertarea și darurile lui prin post și prin rugăciuni. Cu ce însuflețire trebuie să implinim acest post, când scim, că avem pre acest pământ frați pėtrunși de aceleași simțeminte, inpreunați sub aceeași lege.

Una vă rog însé Iubiți Ascultători și vă rog cu cuvintele prorocului Ioilu *sé sfințiți postul* ferindu-vé de fărădelegi, de gândurile cele rele, de mânie, de pismă și de beție, postind cu cuget curat, pentru de a slugi lui Dumne-đeu, ér nu de a vă arăta înaintea ómenilor cum făceau fariseii reținéndu-ve de păcate și indeletnicindu-ve cu sirguintă în fapte bune. „Cel ce sé reține numai dela mâncările oprite zice un s. părinte, ér nu și dela păcate, acela este asemenea diavolului, care nu mănă dar totuș nu încétă a face réu.“ Auđiți ce frumos ne îndemná la sfințirea și ținerea adevărată a postului s. Ioan Gură de aur carele zice: „*Nu postul în sine, ci numai postul adevărat póte mântui pre om. De postești zice mai departe tot s. Ioan G. de aur arată-mi această prin fapte! Sé nașce întrebarea acum Iub. că cum am putea arăta ade-*

veratul post prin fapte? Etă așa, că vedénd un sėrac sė ne îndurăm spre el să-l ajutăm după putință, dacă vedem fericit pre vecinul nostru să nu-l pismuim. Nunumai gura ta trebuie să postiască zice Ioan Gura de aur *ci și ochii tei și urechile tale și mânil tale și piciorle tale și tóte mădularele trupului tėu. Sé postescă inimile ținendu-le curate de ori ce avere nedreptă și cășcig nedrept. Se postiască piciorle neublând după petreceri necuviincioșe. Se postescă ochii neprivind în laturi cu poftă și cu lăcomie. Se postescă urechile neascultând clevețe și vorbe rușinoșe.*

Începeți dar Iub. Asc. și impliniți postul pėtrunși de asemenea simțeminte și cugete bune. Lăpădați tóte acele poște și fărădelegi, cari vă țin departe de Dumne-đeu, înfrângeți legăturile nefericite, cari vă leagă de lumea această stricată și vă nisuiți a cășciga iubirea, îndurarea și iubirea lui Dumne-đeu, prin post, prin rugăciuni, prin fapte bune, prin venirea la biserică spre a-vé mărturisi păcatele și prin împărtășirea cu trupul și sângele lui Christos. Ba viați implini o datorință sfântă creștinéscă îndemnând și pre alti precum și întréga vóstră familie a sé împărtăși cu sfința cuminecătură, ca așa împécați cu Dumne-đeu, ziua cea măreță, ziua Invierii Domnului nostru Isus Christos s'o puteți cinsti, să-o puteți saluta cu toții reînouiți și reînviați eu sufletele vóstre. Amin.

D I V E R S E.

* **Parastas.** Din incidentul trist al morții Alteiții Sale arhiducelui Albrecht s'a oficiat ieri în biserică catedrală din Arad un parastas solem pentru odichna sufletului fericitului întru aducere aminte Archiduce Albrecht prin Pré Sanția Sa părintele Episcop al Aradului. Ioan Mețian asistat de preoțimea din localitate.

* **Dar pentru „asociațiunea transilvană.“** Réposatul în Domnul Georgiu Filip, fost avocat în Tășnad, comitatul Sėlagiului a testat pre seama „asociațiunei transilvane“ suma de 20,000 fiorini v. a. ér pentru scopuri bisericesci suma de 4000 fiorini.

Dumne-đeu sé priméscă această jertfă, și sufletul réposatului sé-l așeze în locașurile dreptilor.

* **Academia română** își va deschide sesiunea generală a anului curent la 28 Februaru v. În decursul acestei sesiuni vor rosti discursuri de recepțiune membrii noi aleși în decursul sesiunii anului trecut și anume: dnii: Al. D. Xenopol și Dr. Victor Babeș. Cel dântăiu va vorbi despre Michail Cogălnicean, ér al doilea va vorbi despre imunizare prin seraterapie.

* **Cântări seducătoare.** Aflăm din isvor sigur, că în Bănat au sosit 1600 exemplare din o broșură intitulată: „*Noua Harfă a Sionului. O adunare de cântări și laude pentru popórele credincioșe în Christos. Intăia editură. Zürich, Druck von Zürcher & Furrer, 1894.*“ Această este o carte de cântări pentru secta nazarenilor, care începe a sé lăți și între credincioșii nostri din unele părți. După cum aflăm, traducerea în limba română.

este făcută chiar de un țeran din Satul-nou cu numele Banlogeanu. Și până vom pute publica o dare de samă mai amănunțită despre această carte a nazarenilor, atragem atențiunea preoților și învățătorilor noștri să păziască poporul, ca să nu cadă în cursele nazarenilor.

* **Contra irreligiozității.** Din incidentul proiectului contra partidelor răsvrătitoare subțernut parlamentului din Berlin în o ședință a comisiunii partida numită a „centrului“ a făcut propunerea, ca: să fiă pedepsiți cu 600 de marce, seau arest până la doi ani aceia, cari în scris, ori în fața mai multora, în tipărituri, ori în chipuri, negă seau atacă esistența lui Dumnezeu, seau nemurirea sufletului, seau caracterul religios al căsătoriei și familiei.“ Această propunere s'a pertractat alaltaieri Vineri; și până când scriem acestea, nu șcim cu ce rezultat. Pentru noi de o cam dată este de ajuns, că vedem în lume bărbați de greutate studiând, ca să afle mijlocele și dispusețiunile de lipsă spre a pune capăt lățirii ireligiozității în popor.

* **Bibliografie.** A apărut: Date istorice privitoare la familiile nobile române culese de I. Cav. de Pușcariu, publicate sub auspiciile Asociațiunei Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. Partea I. în a. 1892, partea a II-a în anul c. 1895. Sibiu, tipariul tipografiei arhidieceșane. Format 4° mare. — Prețul părții I. 2 fl. v. a. partea II. 4 fl. Ambele părți la olaltă 5 fl. — Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestor interesante date istorice și notăm că comandele se pot face și la tipografia noastră diecesană.

* **Fecunditate.** Femeia Elena Codlean din Zărnesti a născut ȳilele trecute trei prunci, și anume un băiat și două fetițe. Atât mama, cât și nou născuții sunt sănătoși.

* **Etate rară.** În comuna Ediffa din Caucas a murit ȳilele trecute un plugariu în vârstă de 153 de ani. Despre acest om se scrie, că n'a fost nici odată bolnav, și că a trăit foarte simplu.

* **Limbile nemagiare în școlele medie din Ungaria.** Foile magiare din Budapesta constată, că este o aparițiune regretabilă, că foarte puțni elevi din școlele secundare, adecă din gimnasii și școlele reale învăță limbile nemagiare.

* **Societatea academică „România Jună“** din Viena a publicat raportul său pe anul expirat. Din acela estragem, că societatea are 34 membri fondatori, 93 onorari, 60 emeritați și 37 activi, între cari și o Domnișóră: Silvia Boiu, membră estra-ordinară. Avearea societății era la 30 Septembrie 1894 de 12,200 fl. 74 cr. Conducătorii societății au fost: președinte Drd. med. L. Tilea, Drd. Al. Vaida Voevodu, v.-președinte, studiosus filosof. N. Puican I. secretarii și Drd. medicin. G. I. Anca secret. I. Drd. medic. Constantin Mandrila secretariu II, stud. med. Oct. Georgianu, cassar; stud. tehnic. Cor. Mesaroș, controlor; stud. fil. P. Maniriucu și stud. med. Aureliu Alemanu, bibliotecar și econom. Societatea are o comisiune literară și una revêdătoare; ca ȳi festivă a serbat „România Jună“ ȳiua de 3/15 Maiu, totdeodată aniversarea ei a 24.

* **Cele mai mari tunele din lume.** După datele statistice, cele mai mari tunele din lume sunt următoarele: Tunelul St. Gothard în Elveția, cu o lungime de 14.990 metri, va să ȳică 15 kilometri seu aproape două mile; tunelul Mont Cenis în Francia, cu o lungime de 12,220 metri; tunelul Alberg în Austria, lung de 10,270 metri; tunelul Ronzow în Italia, lung de 8279 metri; tunelul Colon în India britanică, lung de 8000 metri; tunelul Hoosak în Statele Unite, lung de 7640 metri; tunelul Severin în Anglia, cu o lungime de 7250 metri; tunelul Marianopoli în Italia, cu o lungime de 6480 metri; tunelul Sutro în Statele Unite, cu o lungime de 6000 metri; tunelele Staubridge și Woodhed, făcare cu o lungime de 4980 metri; tunelul Nerthe în Francia, 4620 metri; Sant-Lorenzo în Canada, 4570; Bello în Italia, 4240; Cokem în Germania 4240; Blaizy în Francia, 4100; Argentera în Spania, 4043 și Mersey în Anglia, 4000 metri.

* **„Victoria“ institut de credit și economii, societate pe acții.** Sediul: Arad, casa proprie, strada principală Nr. 2. (vis-à-vis de casa orașului) — Întemeiat la 1887. — Capital de acții: fl. 300.000; Fond de rezervă: fl. 70.000. — Primeșce depuneri spre fructificare, după cari solveșce 5% interese fără privire la termenul de abȳicere. Darea de venit după interese încă o solveșce institutul separat. După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abȳicere. Depuneri se pot face și redica și prin postă și se efeptuesc momentan după sosirea comandei. — Direcțiunea institutului.

Concurs.

Se escrie concurs pentru următoarele parochii:

a) **Iarcoș**, cu $\frac{1}{2}$ sesiune pământ, bir câte o măsură de cucuruz dela fiă-carea casă și care sunt 60; — și stolele usuate, cari tôte la olaltă fac suma de 300 fl. — Termenul de alegere la **19 Martiu c. v.**

b) **Musteșci**, cu o sesiune pământ, bir dela 85 case și stolele usuate; tôte la olaltă fac 405 fl. — Termenul de alegere la **25 Martiu c. v.**

Recurenții sub durata concursului se vor presenta vre-odată în biserică și-și vor substerne recursele pe calea oficiului protopresbiteral din Buteni (Butyin).

Buteni, la 16 Februaru 1895.

Comitetele parochiale.

În conțelegere cu: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresbiter.

—□—

Pentru deplinirea capelăniei temporale, sistemisată pe lângă parochul Aureliu Popovici din Chișoda, (protopresbiteratul Timișorii), se escrie concurs cu termen de **30 de ȳile** dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școla.“

Parochia fiind de clasa a două, capelanul ales va folosi jumătatea venitelor parochiale, de după carea va purta și sarcinile publice. De locuință va avé să se îngrijescă alesul capelan.

Recursele ajustate conform prescrișelor statuare și regulamentare, adresate comitetului parochial de acolo,

sunt a se trimite la oficiul protopresbiteral din Timișoara (Fabric); ér recurenții vor avé să se presente cu observarea §-lui 18 din Regulamentul pentru parochii, în vreo Duminecă ori sêrbătore în s. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Din ședința comitetului parochial, ținută la 6/18 Februarie 1895.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresbiterului tractual: Dr. TR. PUTICĂ, m. p.

—□—

Se escrie concurs pentru următoarele stațiuni învățătorești:

a) **Berinderi**, cu salariu de 60 fl. 4 șinice grâu și 4 cucuruz 9 jugere pământ, 8 stângeni de lemne, din cari a învățătorului 5 stângeni, venite cantorale 10 fl. — Tôte laolaltă fac 204 fl. — Terminul de alegere la **26 Martiu c. v.**

b) **Mustești**, cu salariu de 123 fl. 4 șinice grâu, 4 jugere pământ, 8 stângeni lemne, din carele 5 pentru învățătoriu, venite cantorale 10 fl. — Tôte laolaltă 206 fl. — Terminul de alegere la **25 Martiu c. v.**

c) **Susani**, cu salariu 80 fl. 6 șinice bucate, 1 juger pământ, 8 stângeni lemne din cari 5 pentru învățător, venite cantorale 14 fl. — Tôte laolaltă 160 fl. — Terminul de alegere la **28 Martiu c. v.**

La tôte trei stațiunile este cuartir și grădină.

Stațiunile aceste fiind ocupate de învățătorii interimali fără deplină calificățiune formală, recurenții prin atestate vor trebui să dovedescă că au depus esamenul de calificățiune și se vor presenta în vre-o Duminecă la biserică, éră recursele le vor substerne pe calea oficiului inspectoral din Buteni.

Buteni, la 16 Februarie 1895.

Comitetele parochiale.

În conțelegere cu: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresbiter, inspector cerc. de școle.

□

Neputându-se ține alegerea de preot la vacanta parochie gr. or. rom. de clasa a III-a din **Fadimac**, fost prefriptă pe 2/14 Octomvre 1894, prin acesta se publică concurs nou la aceeași parochiă vacantă cu termin de alegere pe **12/24 Martie c.**

Emolumintele sunt: una sesiune de 30 jugere parte arătoriu, parte fênațiu. intravilan parochial. dela 180 numere de case câte $\frac{1}{4}$ mețiu de cucuruz în bômbe și stola usuată.

Recursele ajustate conform Regulamentului, și adrese comitetului parochial din Fadimac, se se trimită până la 5/17 Martiu c. părintelui adm. protopopesc tractual Lucian Șepețianu în Kiszetó; având recurenții până în acest termin a se presenta în vre-o Duminecă, ori sêrbătore în biserică din Fadimac, spre a-și arăta desteritatea în cântări, ori cuvântări bisericesci.

Arad, din ședința dela 3/15 Februarie 1895.

Consistoriul eparchial gr. or. rom. din Arad.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunei învățătorești dela școla confesională din **Moșnița**, inspectoratul Timișorilor, deverită vacantă prin pensionarea veteranului învățător Vichentie Cerneț, se publică concurs cu termin de **30 de zile dela prima publicare în fôia diecesană „Biserica și Școla.”**

Emolumentele anuale sunt: 1) În bani gata 200 fl.; 2) în naturale 20 chible grâu à 3 fl. = 60 fl.; 20

chible cucuruz à 2 fl. = 40 fl.; 3) 20 mtri lemne pentru învățătoriu aduse în curtea școlii à 2 fl 50 mtrul = 50 fl.; (pentru sala de învățământ 12 mtri lemne) 4) 2 jughere de pământ à 10 fl. = 20 fl.; 5) o grădină mică de 600 stg. □ și un intravilan de 1000 stg. □; 6) pentru conferințe 5 fl, pentru scripturistica 5 fl; 7) locuință subacoperământul școlii cu 2 chilii frumoșe, cămară, și ștalog; 8) dela înmormântări, unde va fi poțit 1 fl. — După încetarea din viață a învățătorului pensionat Vichentie Cerneț alesul va mai folosi încă 2 jughere de pământ à 10 fl jugherul = 20 fl.

Recursele ajustate conform dispusățiunilor din vigoare, și adresate com. par. sunt a se înainta la oficiul protopresbiteral din Timișoara (Fabric). Recurenții au să se presente în s. biserică de acolo spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, inse nu în ziua alegerii. Cei apți de a conduce corul vocal esistent, vor fi preferiți.

Din ședința comitetului parochial, ținută în Moșnița, la 21 Ianuarie v. 1895

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresb.: Dr. TR. PUTICĂ, m. p. inspector de școle.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunei învățătorești dela școla confesională ort. rom din **Topolovățul-mare** (inspectoratul Belințului) se escrie concurs cu termin de alegere pe **5/17 Martie c.**

Emolumintele anuale sunt: 1) Bani gata 192 fl. v. a.; 2) pentru conferință 10 fl.; 3) pausal de scris 5 fl.; 4) pentru 32 metri lemne din cari are a se încălzi și școla 64 fl.; 5) 29 măji metriche grâu și cucuruz; 6) 2 jugere pământ arătoriu clasa I.; 7) $\frac{1}{4}$ juger grădină estravilan; 8) cortel liber cu grădină de legumi; — dela înmormântări unde va fi poțit a) din comuna matră 40 cr. b) din filia Topolovățul-mic 50 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au a se presenta în vre-o Duminecă sau sêrbătore spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Din ședința comitetului parochial dela 30 Ianuarie 1895.

Nicolae Martinovici, m. p. președinte *Iosif Manea, m. p. notar ad hoc*

În conțelegere cu mine: LUCIAN ȘEPEȚIANU, m. p. adm. protopopesc.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pe basa planului și preliminarului de spese aprobat de Ven. Consistoriu dto 1/13 Octomvre sub Nrii 5116—5187/1894, prin acesta se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru renovarea Bisericeii gr. or. române din comuna **Șicula**, ce se va ținea la fața locului în **26 Februarie (10 Martie) c.**

1. Prețul de esclamarie 389 fl 12 cr.
2. Licitanții vor depune vadiul de 10% din prețul de esclamarie.
3. Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedé la oficiul parochial.
4. Contractul legând va fi deobligătoriu pentru comuna bisericescă numai după aprobarea din partea Ven. Consistoriu diecesan.

Din ședința comitetului parochial, ținută la 19 Ianuarie 1895.

Florian Monța, m. p. președintele com. par.